

15
Փարա

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

15
Փարա

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է 90 լումայ եւ ցաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ : Գաւառական քաղաք տարուրեան ծախքը մեր վրայ է : Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունուին :

Լրագրայն վերաբերեալ գիր կամ համակ պետք է ուղղել տո. Տէր-Խմբագիր Ռիգա փաղա խան Թ. 14 : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ : Խմբագրութեան տաղը մեկ անգամի համար 3 դրու է : Եւսկի ամ ցամի համար տակադարեւին կըլլայ :

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏԱՍՆԵՒՎԵՅԵԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ԿԱՄ

ՆՈՐ ԽԱՐԳԱՒԱՆՔ

Աստուած իմ, ո՛րպիսի պժգալի եւ քոյմնելի տեսարաններու հանդիսատես կը լինիմք, ոյց հանդիսագիրքն են Համագումար ժողովոյ անդամներէն սմանք, տեսարաններ, յորո դու, խորհաւանք, անխիղճ զրպարտութիւն զիրեւորն օրէն կընդգրկեն եւ դիւտական համարյուներով կը համբուրեն :

Ղալաթիոյ հոկտեմբեր 11 ի դիշերն չարագուշակ աստղի մը ներքեւ երևան եկաւ, տխուր էր այն գիշեր, զի Կրօնական Ժողովոյ ընտրելաց եւսապատիկ ցանկն գաւով պատրաստուեցաւ, տխուր էր այն գիշեր, զի եկեղեցական մարմնոյն բարեկարգութեան եւ Կրօնական Ժողովոյ իրաւասութեան ծրագիրներն բազոսական ցնծութեամբ խմբագրուեցան : Վերջապէս. այն աղէտաւոր գիշերն էր, որ այսքան աղմուկի, չփոթուութեան խորհրդարանական պայքարներու ծնունդ տուաւ եւ Համագումարի վարկն կոտրեց :

Այսքանն բաւական չէր. ինչ գիտնալիքն որ յիշեալ դուռն երկանց սկիզբն է եղեր, ինչէն կրնայինք մակաբերել թէ այն դուռն նորոտեսիլ եւ զարմանահրաշ խորհուածքի մը նօր դուռ ալ պիտի բանայ եղեր : Այն դուռին հեղինակներն այսօր հրապարակի վերայ նօր խորհաւանքով մ'ալ զինքեանս կը փառաւորեն ի նախատինս ամբողջ եկեղեցական մարմնոյն, եւ պատճառ կը լինին, ի հարկէ հանդարտ, մաքուր եւ սուրբ խղճիլ, աղգիրն ժամանակ մ'ալ անխիտանական վիճակի մատնուելուն :

Բնական էր որ խնդրոյ նիւթ եղած դուռն հեղինակներն պիտի զայրանային իւրեանց հաշակաւոր ցանկին Երեսփոխանութենէն բարեփոխեալ օրագրութիւն մը կրելուն վերայ : Ինչպէս որ այս վերջին կէտն ընդունուելով աղգիրն « միւլակ » ներկայացուցիչ մարմնէն, Կրօն. Ժողովն ընտրուեցաւ :

Չորեքշաբթի օր Համագումարն հրաւիրեալ էր Կրօնական Ժողովոյ իրաւասութեան ծրագիրն քննելու համար : Երեսփոխան 16 եկեղեցականք ներկայ կը գտնուէին : Ուտի ես ալ տառն :

Եւ վեցեան Համագումարն խորագիրն տուի յօդուածիս, Համագումար բառն ալ սրբագրելով, « Մասնագումար » բառն պիտի դնէի, օակայն բառախաղութեամբ զբաղելու ժամանակ չէ : Սոյն տառն, վեցեան Համագումարն, որոյ պարագլուխը եղած են անշուշտ հաշակաւոր դուռն հեղինակներն, փոխանակ ծրագիրն քննելու, Աղգային Ժողովոյ կատարած Կրօնական Ժողովոյ ընտրութիւնը իւր զբառեղանին վրայ կը դնէ, եւ երեք անտրամաբանական « նկատելով » ներքէ կամ նախադասութիւններէ անտրամաբանական եղբակցութիւն կը հանէ :

Համագումար Ժողովն (տառնեւ վեցեան) Համագումարն նօրոպաղմ Կրօնական Ժողովոյ ընտրութիւնը իբրեւ հակառակմանագրական չը ճանչը կորսէ : Աւայս առաջին պատճառ մէջ կը բերէ թէ Աղգային Ժողովն իւր վերջին նիստին մէջ Համագումար Ժողովոյ ցանկը, — որ դուռն պատրաստեալ էր, — օրագրեր եւ կատարեր է Կրօնական Ժողովոյ ընտրութիւնը :

Այս պատճառն իրիտ անգոր եւ ծիծաղական է : Ապացուցանեմք :

Աղգային Ժողովն, իբրեւ միտկ ներկայացուցիչ մարմին աղգիրն, միտկ օրէնագրական Ժողովն է նաեւ աղգիրն մէջ, որ կատարեալ իրաւասութիւն ունի Սահմանագրութեան մէջ մի տառն եւ իւրաքանչիւրի յօդուած բօլորովին փոխելու եւ կամ բարեփոխելու, դարուն եւ ժամանակին ոգւոյն եւ պիտոյից համեմատ : Բաց յայտանէ, աղգային ուրիշ վարչական մօրմնաց, որք իրենց ծնունդն ուղղակի երեսփոխանութենէն կընդունին, որոշումներն բեկանելու զօրութիւնն ունի եթէ հարկ դատէ : Այս այսպէս լինելով, Համագումարի մի քանի անգամք երբեք իրաւունք չունէին պատրաստած ցանկին Երեսփոխանութենէն բարեփոխուելուն վրայ վշտանալու եւ բողոքելու : Դարձեալ, ինչպէս կարելի էր որ երեսփոխանական Ժողովն հակառակ իւր ամենաբարձր գրից ընդունէր առանց դիտողութեան եւ առանց օրագրութեան մի այնպիսի ցանկ օրոյ դուռնով պատրաստուած լինելն իմացաւ : Ինչ, միթէ Համագումարի մի քանի անգամք կուղեն որ երեսփոխանութիւնն ալ իւրեանց թակարդին մէջ ինկնալու անհեւատես քաղաքականութեան շահ եր-

թար, որ տառն Աղգիրն ներկայացուցիչ մարմինն իրաւունք չունի իւրաւագորտուած պիտի ըլլար, եւ Համագումարի մի քանի անգամք թմբուկ զարնելու պիտի սկսէին :

Տառն եւ վեցեան Համագումարն Կրօնական Ժողովոյ ընտրութիւնը իբրեւ հակառակմանագրական չը ճանչնալու իբրեւ երկրորդ պատճառ մէջ կը բերէ թէ՝ Սահմանագրութեան ոչ ոգին եւ ոչ մի յօդուած իւր ցանկն սրբագրելու իրաւունք տուած չէ Աղգային Ժողովոյ :

Այս պատճառն ալ անգոր է : Ապացուցանեմք :

Թողումք որ Սահմանագրութեան ոգին նոյն ինքն Երեսփոխանութիւնն է, սա կատարեալ իրաւունք ունէր առաջնօրեաց անունները ցանկէն դուրս հանելու, քանի որ Սահմանագրութեան ինչ ինչ յօդուածներն օրոշակի կը ցուցնեն թէ՝ գաւառաց առաջնօրեք չեն կրնար կեդրոնական Կրօնական Ժողովոյ անդամակցիլ : Միայն մեր վարչական նօր ծրագրերն համեմատ, առաջնօրեք մը կրօնական խորհրդակցութեան կրնայ կոչուիլ : Կը հարցունեմք, երբ Համագումարն ինք անգիտանալով Սահմանագրութեան յօդուածներն, առաջնօրեք առանուններն ալ դրեր էր ցանկին մէջ, երեսփոխանութիւնն կրնար իրեն գործիք ըլլալ :

Տառնեւ վեցեան Համագումարն իւր եղբակցութեան երրորդ պատճառ մէջ կը բերէ թէ՝ Աղգային Ժողովոյ վարմունքն, այսինքն ցանկը սրբագրելն, Աղգային օրինաց եւ Համագումար Ժողովոյ իրաւանց բռնաբարումն է :

Այս պատճառն ալ անգոր է :

Ինչպէս փաստեցի, երեսփոխանութիւնն Սահմանագրութեան ոգւոյն համեմատ, առաջնօրեք անուններն ցանկէն սրբագրեց, ուրեմն այս սրբագրութիւնն Աղգային օրինաց հակառակ չէ : Համագումարն իրաւունք ունէր ցանկը պատրաստելու եւ երեսփոխանութեան ներկայելու : Բայց այս վերջինն ալ պարտաւորեալ չէր, եւ չէր կրնար ցանկը նոյնութեամբ ընդունելու, քանի որ, չեշտելով կըսեմ, ցանկը դուռնով պատրաստեալ էր, ուրեմն ուղիղ հետեւութեամբ, Աղգային Ժողովոյ վարմունքն Համագումարին իրաւանց բռնաբարումն չենթադրելի :

Ուրիշ կէտ մ'ալ պարզենք :
Տառնակեցեան Համագումարն խիստ
հակասահմանադրական որոշում մ'ըրած
է Կրօնական ժողովոյ ընտրութիւնն հա-
կասահմանադրական ճանչնալով :

Ապացուցանեմք :
Երբ այսօր Կ. Պօլսոյ մէջ 70ի չափ Ե.
կեղեցականք կանգամակցին Համագում-
ար ժողովոյ, ինչպէս կըլլայ որ 16 եկե-
ղեցականք երեսփոխանութենէն օրինա-
ւորապէս ընտրուած Կրօնական ժողովն
հակասահմանադրական կորոշեն և իբր
այն չընդունիլ կառավարեն : Ո՛րպիսի
«անհեթեթ» որոշում :

Արդեօք սոյն տառն և վեցեան Համա-
գումարի պարագլուխ եկեղեցական Հարք,
որք այս որոշումն ըրին, կը խորհին թէ՛
իրենց նօր խորհրդաւանաց մէջ յաջողած
են : Ո՛չ, ո՛չ, թո՛ղ այդ եկեղեցական
սուրբ Հարք հաստատապէս գիտնան թէ
խորհրդաւանքն միշտ խորհրդաւանք է, և
աշխարհի վերայ միշտ օրինաւորութիւնն
և ճշմարտութիւնը յաղթանակ կը տանին :
Ձը կարծեն թէ՛ իրենց խորհրդաւանքն
գաղտնի կը մնայ :

Գրիգորեան կրօնի Աստուածային
հիմնադիրն ըսած է. « Ձիք ինչ ծածուկ
որ ոչ յայտնեսցի, և գաղտնի՝ որ ոչ ծա-
նիցի : Ամենայն օր զչար գործէ, ատեայ
զլոյսն, զի մի՛ յանդիմանեսցին գործք
նորա. իսկ որ ասնէ զճշմարտութիւն գայ
առ լոյսն » : Տ. Ծ. Վ.

Գոհութեամբ իմացանք որ Կրօնական
ժողովոյ հրաժարեալ անդամներէն Արթ.
Տ. Խաչատուր քահ. Տ. Գաբրիէլեան և Տ.
Յովհաննէս քահ. Շահպաղեան, Գեր-
ֆոխանորդ Հօր և Ազգ. ժողովոյ Ատե-
նապետին առաջարկութեամբ հրաժարա-
կանին ետ առեր են երէկ :

Հետեւաբար Կրօնական ժողովն Պատ-
րիարքարան. գումարուելով այսօր,
ըստ օրինի իւր դիւանը պիտի կազմէ :

Ծառք սրտի իմացանք թէ Տ. Վահան
վրդ. Պարտիզակցի հարկաւ ուրիշէ մը ներ-
շնչեալ անցեալ շաբթու Կրօնական ժո-
ղովոյ մէն մի անդամոց դիմեր և անոնցմէ
մի քանին համոզեր է հրաժարական տա-
լու և դժբաղդաբար յաջողած ալ էր, ինչ-
պէս տեսնուեցաւ :

Կրօնական ժողովն ըստ օրինի պիտի
որոշէ այսօր թէ՛ յառաջիկայ երեքշաբթի
օր Համագումար ժողով հրաւիրել հաճի
է թէ ոչ :

Ըստ մեզ բնաւ հարկ չկայ. քանի սր
մեր եկեղեցական սուրբ Հայրերէն ու-
մանք Համագումար ժողով ըսելով կռւոյ
հանդիսարան և պատերազմի դաշտ կը
հասկնան :

Ստուգեցինք որ 16 եկեղեցականաց
բողոքը Գեր. փոխանորդ Հօր յաղարկել
եղեր և ոչ Ազգային ժողովոյ ինչպէս կը
պնդէր թէրճէմանը-էֆքեար :

Ազգ. Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբար-
ձութիւնը երէկուան նստին մէջ իւր ան-
դամակիցներէն Յէնէրճեան Յովակիմ է-
ֆէնտի հրաժարականը յաւօք օրտի ըն-

դունելով, շնորհակալութեան քուէ տը-
ւաւ անոր եւամեայ ծառայութեանց
փոխարէն :

Հոգաբարձութիւնը որոշեց իւր քա-
ռամեայ պաշտօնավարութեան տեղեկա-
գիրը հրատարակել, և նոյեմբեր 21 կի-
րակի օր Ազգ. Որբանոցի աշակերտաց
պարգևաբաշխութեան հանդէս կատարել
յԱզգ. Հիւանդանոցի, ուր Գեր. Գրիգոր
եպիսկոպոս Տ. Պօղոսեան Ս. Պատարագ
պիտի մատուցանէ և ուր ներկայ պիտի
գտնուին Հոգաբարձութեան բոլոր ան-
դամք :

Յետ այնորիկ Հոգաբարձութիւնը ըստ
օրինի իւր հրաժարականը պիտի տայ :

Սոյն հրաժարականի առթիւ մեր խօ-
սելիքն ուրիշ անգամ :

Կեանքիս գիւղերէն միայն ժողովըրդ-
եան խնդրանք տեղւոյն Գեր. Առաջնոր-
դը քահանայ մը կը ձեռնադրէ ասկէ մէկ
տարի առաջ : Քանի մը ամիս առաջ նոյն
գիւղի չորպօսին Աբրահամ աղա Առաջ-
նորդէն կը խնդրէ որ վերոյիշեալ գիւղին
համար ուրիշ քահանայ մ'ալ ձեռնադրէ.
Առաջնորդը դիտել կուտայ թէ իրենց
գիւղին համար մէկ քահանայէ աւելի
պէտք չկայ և կը մերժէ : Չորպօսին իրմէ
և մի քանի գիւղացիներէ ստորագրեալ
խնդրագրով մը քահանայացուն Սոյ Տ.
Մկրտիչ Ս. կաթողիկոսին կը դրկէ և նո-
րին ձեռնադրութիւնը կը խնդրէ :

Տէր Մկրտիչ կաթողիկոս առանց Կե-
անքիս Առաջնորդին և Կրօնական ժողո-
վոյ գիտութեան յիշեալ տիրացուն հրա-
շտապառակէ քահանայ կը ձեռնադրէ և
Կեանքիս կը վերադարձնէ :

Այս տղերը Կեանքիս Ազգ. Պատ-
րիարքարան գրուած են :

Ահաւասիկ եկեղեցւոյ մէջ բաժանում.
և այս տեսակ եկեղեցականները իրարու
դէմ պատերազմ հրատարակած են մի
միայն եկեղեցին կործանելու համար :
Ինչ ցաւալի վիճակ . . .

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

Էփիփըն Կաղէթ լրագիրը կը գրէ
թէ Խըտիվը Հիճրէթի 130⁰ երորդ նոր
տարւոյ առթիւ հեռագիր մը զարնելով
վեհ. Սուլթանին, նոր տարի շնորհաւո-
րեր և խել մը բարեմաղթութիւններ ը-
րեր է :

Ասոր է պատասխանի վեհ. Սուլթա-
նը իւր անձնական քարտուղարին յանձ-
նարարեր է Եփիպոսոսի Օսմ. գործակա-
տարին հեռագիր մը գտնել զայն ան-
ձամբ Խըտիվին յանձնելու համար :

Վեհ. Սուլթանը սոյն հեռագրով իւր
գոհունակութիւնը կը յայտնէ առ վե-
հապետն Եփիպոսոսի, երջանիկ տարի կը
մաղթէ, հեռագրին համար շնորհակա-
լութիւն կը յայտնէ, և կը փոփոքի օր
Խըտիվը հաստատուն բարեբախտութիւն
մը վայելէ միշտ, և ն. բարձրութեան
ազդուութեան շնորհիւ հասարակաց ա-
պահովութիւնը Եփիպոսոսի ամեն կողմը
տիրէ :

Քատրի պէյ երկուշաբթի օր ժամը
6 ին անձամբ Խըտիվին ներկայանալով,

Սուլթանին քարտուղարէն ստացած
հեռագիրը ցուցեր և Խըտիվէն ջերմ ըն-
դունելութիւն վայելեր է :

— Աղեքսանդրիոյ Օմանիա լրագիրը կը
գրէ թէ Արապիի և իւր դաւակիցներուն
խոստովանութիւնը, ի նպաստ կամ ընդ-
դէմ տրուելիք վկայութիւնը 10.000 էլէ
բաղկացեալ հատոր մը պիտի կազմեն :

— Խըտիվը բոլոր կառավարիչներու
և գաւառական իշխանութեանց հրաման
ըրեր է որ բոլոր տունները խուզարկելով
զէնքերը ժողվեն, պայմանաւ որ ծած-
կողները պատերազմական տոբանի առ-
ջեւ գատաւտանի ենթարկուին :

— Մօնֆալուէն (Եփիպոսոս) կը գրեն
թէ Ֆէլլահներուն գրգռութիւնը տակա-
ւին կը շարունակէ : Ասոնք եւրոպացի-
ները կը թշնամանեն եղեր ուր որ հան-
դիպին :

— Շաբաթ օր Բ. Դուռը Պօլլարիոյ
գործակատարին ծանուցացիր մը մա-
տոյց, յօրում Պօլլարիոյ մէջ կալուած
ունեցող մահմետականաց իրենց կալ-
ուածքը ձեռք ձգելու համար որոշուած
պայմանաժամը երկարել կը պահանջէ.
այդ պայմանաժամը նոյեմբեր մէկին լը-
րացած էր. սակայն երկու տէրութեանց
մէջ ծագած անհամաձայնութենէն տա-
կաւին շատեր իրենց կալուածոց տէր
չեն կրցած ըլլալ. ուստի յուսալի է որ
Պօլլարական կառավարութիւնը այս
մասին դժուարութիւն չը յարուցաներ :

— Անուղղակի արոց վարչութիւնը հը-
րաւիրագիր մ'ուղղեց Բ. Դրան և Օսմ.
դրամատան, որպէս զի ծխախոտը նոր
դրութեան վերածելու խնդրոյն համար
իրենց պատուիրակները շրկեն, որք նոյն
ժողովոյ պատուիրակաց հետ խորհըր-
դակցելով որոշում մը պիտի տան : Ա-
ւրօտիացի, գաղղիացի և գերմանացի
դրամատեարք արդէն յիշեալ ձեռնարկու-
թեան համար պէտք եղած դրամագլու-
խը հայթայթած են :

— Քանի մը օրէ ի վեր վազըթ Գա-
րատաղի սահմանադիրաց վրայ խօսելով,
այս խնդրոյն վտանգալից գոյն մը տալ
կը ճգնի և այս խնդրը Աւստրիոյ ու
Ռուսիոյ միջև պատերազմի առիթ կը
նկատէ. սակայն Էքսփրէս կը հերքէ նորա
կարծիքը և բնաւ երկիւղ չը կենալը կը
հաստատէ :

— Դեռպանք մէջներին որոշեցին որ
Պարսից դեպանը պաշտօնական արար-
ողութեանց մէջ իբր երեցագոյն նկատ-
ուի ամենէն հին դեպանն ըլլալուն հա-
մար. իսկ քաղաքական գործոց մէջ ի-
տալական դեպան Քօրթի կոմսը նախա-
գահէ իբրև հին դեպան :

— Լիբանանու կառավարիչ Բուսթէմ
փաշա մտադիր էր մայրաքաղաքս գալ,
զի իւր պաշտօնավարութեան չըջանին
երկրորդ հնգեակը մայիս 1 ին կը լրանայ
և երրորդ չըջանի պաշտօնավարութիւնը
յաջողցնելու համար մայրաքաղաքս գալն
անհրաժեշտ էր, սակայն նախարարաց
մէջ այս մասին կատարեալ համաձայնու-
թիւն չըլլալով, կառավարչին Պօլիս գա-
լու համար ըրած առաջարկութիւնը յե-
տաճգուեր է :

— Այլի իւրաւ արքունի չորհրդաւ տոս
առաւօտ Տրիպոլի մեկնեցաւ :

— Երէկ նախարարաց ժողով գումար-
ուած ատեն, Վեհ. Սուլթանը իւր թիկն
նապահներէն մին զրկելով, Արդարու-
թեան պաշտօնեայն պալատ հրաւիրեց :

— Մայրաքաղաքի նախագահութիւն վե-
րատեսուչ Տիւրքեր փաշա Անվէրէն մայ-
րաքաղաքս եկող ճէյմա Պարպէր անգ-
ղիական շոգենաւուն մէջ եօթը անտուկ
զէնք գտնելով գրաւեր և քննութեան
ենթարկելու է : Եթէ վերոյիշեալ զէնքերը
որոհ համար միայն գործածուելիք զէն-
քեր են, իրենց տէրերուն պիտի յանձ-
նուին, եթէ ոչ կառավարութիւնը պիտի
գրաւէ :

— Սուլթանէն հասած լուրերը յաջող
են : Պաշտօնագէտ հաստատուած է թէ
ուստ մարգարէին պարագլուխներէն մին
եգիպտական զօրքերէն գերի բռնուեր է :

— Ասկէ իբր քսան տարի առաջ Ալպ-
եան լեռանց խոշոր շունները Անգղիա մը-
տած և հետզհետէ տարածուած են : Սէն-
-Պէրնար լեռան երկու հարկը յիսուն
շուն կը գտնուին այժմ Լոնտրայի Ար-
ուեստահանգիսին մէջ, որոց մին առաջ
հազար կինէ կարծէ :

— Պ. կիէրս Պիզմարը իշխանի հետ
երկրորդ անգամ տեսակցելէ և ուրիշ
մեծամեծ քաղաքագիտաց հետ տեսնը-
ւելէ վերջը իտալիա գնաց, ուրկէ ալ
Վիէննա պիտի անցնի Գալնօքի կոմսին

հետ տեսակցելու համար : Վիէննայէն Ս.
Փէթրսպուրկ պիտի վերադառնայ

Գորատաղէն առնուած լուրերը խիստ
ծանր են, իշխանը Բօլաշինի Օսմանեան
զօրաց հրամանատարին սպառնացեր է
որ եթէ Չէ ժաման մէջ Բօլաշինը չի
պարպէ, յարձակմամբ զայն պիտի առ-
նու. սակայն իւրոպայէն այս մասին տե-
ղեկութիւն մը առնուած չէ դեռ, երէկ
երեկոյ Բօլաշինի շրջակայներէն երեք
գունդ զօրք օգնութիւն զրկուեցաւ Բօ-
լաշինի հրամանատարին :

— Մայրաքաղաքիս առաւելան դեռ-
պանը մասնաւոր պաշտօնեայ մը զրկած
էր ի Ֆիլիպէ Ալէքօ փաշայի և ուսուս-
կան հիւպատոսին միջև ծագած դժտու-
թեան պարագայները քննելու համար :
յիշեալ պաշտօնեայն ընդարձակ տեղե-
կագրով մը կը ծանուցանէ դեսպանին
թէ Պօլսոյ և Վիէննայի մէջ այս մասին
տարածուած զրոյցները խիստ չափազանց
են : Թէ Ալէքօ փաշա և ուսուսկան հիւ-
պատոսը բնաւ միմեանց հետ գժտած
չեն և թէ եղած անհամաձայնութիւնը
ամենայն դիւրութեամբ լուծուելիք բա-
ներ են :

— Վագրթի առած մասնաւոր տեղե-
կութեանց համեմատ Երուսաղէմի յունաց
Պատրիարքական ընտրութիւնը Պօլսոյ յու-
նաց Պատրիարքարանի սինօդին կողմա-
նէ մեծամասնութեամբ վաւերացուեր
է : միայն Յունաց Պատրիարքը և ժողո-

վէն երկու անգամ հակառակ քուէ տու-
եր են, այսպէս Յունաց Կրօնական Ժա-
ղովք օրինաւոր դատելով եղած ընտրու-
թիւնը զայն վաւերացուցեր և որոշեր է
ամեն կերպով պաշտպանել Երուսաղէմայ
նորընտիր Պատրիարքին պատիւը :

— Գանի մ'օր առաջ կին մը Սարաճ-
հանէի շրջակայները Ֆէրուզ աղա փողո-
ցը տուն մը այցելութեան կերթայ և
տանտիրոյ հետ երկար ժամանակէ ի վեր
ունեցած անձնական տկարութեանը վը-
րայ կը խօսի. տանտէրը իւր հիւրը կա-
պահովէ թէ զինքը բուժելու գեղ մ'ու-
նի, և կերթայ լուցկիին տուփին վրան
քերելով գաւաթ մը ջրոյ մէջ կը խառ-
նէ և կնկան կը խմցնէ. խեղճ կինը քա-
նի մը ժամ վերջը սոսմօքօի չարաչար
ցաւով կը մեռնի. կնոյ դիակը երեք օր
տան մէջ մնալէ յետոյ ոտախնայութիւնը
կիմանայ և դիակը վերցնելով արքունի
բժշկանոցը կը զրկէ քննութիւն կատա-
րելու համար :

Գահութեամբ իմացանք որ Կարնոյ ազ-
գայիններէն Մեծ. Միքայէլ էֆ. Հէքիմ-
եան այս օրերս Պարսից Շահին կողմանէ
«Շիրի Խուրշիտ» պատուանշանն ընդու-
ներ է :

Յիշեալ հայազգի ազգասէր երիտա-
սարգը տոպէս կը վարձատրուի պարս-
կական կառավարութեան կողմանէ, ի
փոխարէն իւր տասնեութամեայ անխոնջ
ծառայութեանց :

Միթօ պիտի զրկուի. և որովհետեւ առաջին հիւպատո-
սը Լուդուիկոս ԺԼ. ի պայմաններովը հաշտութիւն չըն-
դունիր, ուստի Գառուտալ՝ Արեւմտաքի մէջ Լուդուի-
կոս ԺԼ. ի ընդհանուր հրամանատարը, Պօնաբարթի
հետ պատերազմը պիտի շարունակէ, եթէ հարկ իսկ
լինի, միայն Թիֆլիս բարեկամին օգնութեամբ որ այս
միջոցին փռանաէ մնացած է սւր տեղի կանանան Շա-
թիլլօնի, Օթիլանի, Պէրնիէ քահանային և Հէտուվիլ
զօրապետին միջև բանակցութիւնը :

Այս ժամուս քաղաքացիին պատերազմի մեծ մար-
տիկներուն այս վերջին մնացորդին և ստանալիք լուրե-
րուն վրայ սկսաւ մտածել :

Պիւլն զօրապետը, Ալքմաարի և Գաթրիբէլի մի
յաղթողը, Հօլանտայի փրկիչը, Արեւմտաքի հառարակա-
պետական բանակաց ընդհանուր հրամանատար կարգը-
ւած, և երեք օրէ ի վեր նանթ հառած էր. ինչ որ ալ
ըլլայ, Գառուտալը և իւր շուանները պիտի ջախջախէ :

Ուստի ինչ կերպով ալ ըլլայ, պէտք է որ շուաննե-
րը և Գառուտալ նորընտիր հրամանատարին արդեամբ
ցուցնեն թէ իրենք ալ բնաւ վախ չունին և այս անե-
րկուցութեան յոյս մը չկայ իրեն :

Այս միջոցին ձիու մը ոտքին ձայնը լսուեցաւ. ան-
շուշտ ձիաւորը հրահանք (փարօլ) ունէր. վասն զի
Բօլաշինարի ճամբուն վրայ բանակած զօրքերուն մէ-
ջէն առանց դժուարութեան անցնելով, նոյնպէս առանց
դժուարութեան Միւզիլաք մտած էր :

Ձիաւորը ժօրժի տանը դրան առջև կը կանգնի.
Ժօրժ գլուխը վեր կը վերցնէ և մտիկ կընէ. անմիջա-
պէս ձեռքը տարճանակին վրայ կը դնէ, թէև հաւա-
նակաւ էր որ բարեկամի մը հետ էր գործը :

առաւելներէ անցնելով որք Պիլիէի մօտ ծովը կը թա-
փին, համարձակ Միւզիլաք գիւղաքաղաքը մտնեն :

Ամեն բան լուռ և տխուր է. միայն լոյս մը կը
փայլի տան մը կամ խրճիթի մը ճեղքերուն մէջէն :

Այլ կողմէն հաշուելով չորրորդ տունն է :

Այլքերնիս մօտեցնենք պատուհանին և ներս նա-
լինք :

Մօրպիհանի հարուստ գիւղացիներու համազգեստն
հագնող մարդ մը կը տեսնենք. միայն նորա վզնոցին,
հագուստին կոճակներուն շուրջը և գլխարկին ծայրերը
ոսկիէ ժապաւէն մը կայ :

Համազգեստին մնացեալ մասը կաշիէ տափառէ մը
և հանդերձեալ կօշիկներէ կը բաղկանայ :

Թուրը աթուռի մը վրայ ձգուած է :

Ձոյք մը տարճանակ ալ ձեռքը բռնած է :

Կրակարանին մօտ երկու կամ երեք հրացանի զըն-
տակներ կը ցլան կրակին մէջ :

Սեղանի մը առջև նստած է. ճրագ մը կը լուսա-
ւորէ թուղթերը զորս ուշադրութեամբ կը կարդայ.
ճրագը մի և նոյն ատեն անօր երեսն ալ կը լուսաւորէ :

Դէմքէն երեսուն տարեկան ըլլալը կը հասկցուի.
մազերը գեղեցիկ են և խարտեաչ. աչքերը մեծ և կա-
պոյտ. գլուխը Պրըթօններու գլխին նման, որ յամառու-
թեան օրինակ կրնայ ըլլալ :

Այս մարդը երկու անուն ունի :

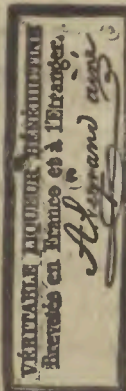
Անոր ընտանեկան անունն է և զոր իւր զինուորները
կը դորձած են, «պիշապուլ» :

Իսկ նորա բուն տնունը զոր իւր քով և արժանաւոր
ծնունդներէն ժառանգած է, Ժօրժ Գաթիլաք կոմ

VÉRITABLE LIQUEUR BÉNÉDICTINE

Գաղղիոյ Յիզբալն անուն վանքին մէջ պատրաստուած ինչեալ նշանաւոր ըմպելի մը Պէնէտիքինն անուն, աղիւ, զիւրամարս, զօրացուցիչ, ակորժակ բացող եւ աշխարհին ամենէն ազնիւ ըմպելին է :

Ամեն ատեն ըմպելի չիւն ներքեւ դրուած վանքին տնօրէն նոյն ստորագրութեանը ուշադրութիւնը դնելու է :

Այս ըմպելին կը գտնուի Վ. Պօլիս, Միջին եւ Ընկերութեան, Ալեքսանի զեղարանը, Ղալաթիա ձէնեօ անուն արճարանը, Բերա Լիւքսեմպուր, Կիւրճարանը, Վալօրի չաքարագործի խանութը, Պիլօրեանի եւ Ընկերութեան, Յէճէնուալտ, Է. Լանքէն, Ս. Բաբբի, Հ. Տէքլիս, Գ. Օզլէրի վաճառատները եւ բոլոր մեծ վաճառատները :

ԲՕԼ ՏԸ ԳՕԳ
ԿԻԻՍԹԱՎ

Մէն մը Թերթին գինն է 30 փարայ :

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Բիգա փաղա խան քիւ 14

Փ Ա Ն Ա Ս Է

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐԱՑԻՈՅՆ

Կը ծախուի Միւստեան եւ Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ .
Փանասէն իւր օգտակարութեամբն , ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպիոյ , նոյնպէս եւ Թուրքիոյ այլ եւ այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է :
Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է , եւ մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար , ուր բժիշկ ու դեղ եւ դարման հազիւ կը գտնուին :
Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով բոլորովին անվնաս է : Փանասէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ . նոյնպէս եւ մարմնոյն կտրուած ու ճմուռած տեղեւորուն ցաւն ու բորբոքը շուտով կ'անցնէ :
Ջղային , յօդային եւ ոտկրային տառտիկ ցաւերը բուժելով տաքնապեայը կը հանդարտեցնէ : Ստամոքսի , փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարութեանց տուժքը կ'առնուի :
Փանասէն ակոյսի օտարիկ ցաւերը շուտով կը բուժէ : Մարմնոյն կտրուած կամ վիրաւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին : Փանասէն կը բժշկէ նաեւ փորհարութիւն , թանձր , հազ , ջերմ , կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք , մէջքի ցաւ եւ այլ դանազան ախտեր , որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են : Այսպէս կը վկայեն շատեր , որք փորձած են : Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտք եւ ճանապարհորդք իրենց մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց ատեն դորձածելով մեծ օգուտ կը քաղեն եւ ծանր հեռեւանաց տուժքը կ'առնուին : Փանասէն հեղուկ է , որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ :
Գործածութեան կերպը հետն է : Գլխաւոր վաճառատնըն է , Ղալաթիոյ Նէնի-ձամիի դրան կից Միւստեանի Ամերիկեան վաճառատունը , նաեւ մայրաքաղաքիս դեղագործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին :

Ժօրժ Բատուտալ է . աւանդութիւնը այս պատմական անուան ուղղագրութիւնը փոխելով :

Ժօրժ, Պրէշ գաւառին մէջ Գէրլէանօ քաղաքէն հոգադործի մը օրդի էր : Առաջապելախօս պատմութիւնը կուզէ որ այս հոգադործը մի և նոյն ատեն ջաղացպան ալ ըլլայ : Վանի գաղոցին մէջ — որ Պրէշէն քանի մը մղոն հեռի է — լաւ և հիմնական կրթութիւն մ'առած էր . և ահա թողաւորական յեղափոխութեան առաջին ձայները հնչուեցան վանտէի մէջ : Գառուտալ լսեց զանոնք , իւր որսի և զբօսանաց ընկերներէն մի քանին հաւաքեց , անոնց գլուխ կանգնելով Լուարը անցաւ և եկաւ իւր ծառայութիւնը նուիրելու Սթօֆլէի . բայց Սթօֆլէ անոր հետ կապուելէ առաջ գործ տեսնել ուղեց . Ժօրժին ուղածն ալ այս էր : Վանտէի բանակին մէջ այսպիսի առիթներ գտնելը դժուարին չէր . հետեւեալ օր անմիջապէս կուի եղաւ . Ժօրժ գործի սկըսու կատարարար :

« Ահաւասիկ յամառ և պնդագլուխը , կընէին անոնք . անգղիացւոց հետ սուրի լաւ հարուածներ պիտի փոխանակենք » :

Դժբաղդաբար այս անգամ Պրէշոնները չէին օր անգղիացւոյ հետ հարուածներ կը փոխանակէին , այլ գաղղիացւոյ դէմ գաղղիացի էր :

Ժօրժ մինչև Սալօնայի կատորածը վանտէ մընաց :

Վանտէի բանակն ամբողջովին պատերազմի դաշտին վրայ մնաց . կամ ծուխի նման մարեցաւ :

Ժօրժ երեք տարւոյ չափ ժամանակ քաղութեան , յաջողութեան և զօրութեան հրաշքներ գործած էր :

Վերստին Լուար անցաւ և Մօրպիհան դարձաւ մէկ հոգիով :

Այս մէկը իւր թիկնապահը կամ պատերազմի ընկերը պիտի լինի . անկէ չպիտի բաժնուի : և երկուքին մէկտեղ ըրած սօսկալի պատերազմին փոխարէն Լիմըրսիէ անունը թիֆօթի պիտի փոխէ : Կը ինչն ընթերցողը որ զայն պարահանդիսի մէջ տեսանք , առ Մօրկան պաշտօն մ'ունենալով :

Գառուտալ իւր հայրենի երկիրը դառնալով , ապրատամբութիւնը իւր հաշուին համար կը վերէր . գնտակները պինդ գլուխը յարգեցին և պինդ գլուխը Սթօֆլէի մարգարէութիւնը արդարացնելով , և Բօշթաքքըլէնի , Էլպէի , Պօնչանի , Լէօքիւրի և նոյն ինքն Սթօֆլէի յաջորդելով , նոցա փառաց ախոյեանը և զօրութեամբ գլխաւորն եղաւ . վասն զի անոր վիճակած էր Պօնաբարթի կառավարութեան հետ կուռիլ , որ երեք ամսէ ի վեր առաջին հիւպատոս անուանեալ էր :

Այն երկու գլխաւոր անձինք որք Պօնաբարթեան ցեղապետութեան հաւատարիմ մնացած էին , անոնք Փըրօթթէ և Պօլմօն էին :

Այս միջոցին այսինքն 1800 յունվար 26 ին Գառուտալ երեք կամ չորս հազար հոգի կը հրամայէ . որոց հետ վանի մէջ Հաթիի զօրապետին դէմ կռուելու կը պատրաստուի :

Այնքան ատեն օրչափ հարկ էր Լուգուիկոս ԺԸ. ի նամակին պատասխանն ընդունելու համար , թշնամութիւնները գաղթեցուց . բայց երկու օր առաջ թիֆօթ պատասխանը բերած և անձամբ յանձնած էր :

Նամակը արդէն Անգղիա շրջուած է , ուրկէ ալ